

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Missionem solum esse æternam processionem connotato effectu temporali
verior sententia est. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

vera rei definitione, cætera, quæ inde sequuntur, ignorari necesse est. Verum de natura missionis Scholastici varie sentiunt.

Magist.

Prima sententia est *Magistri* in 1. *distin.* 15. vbi loquens de donatione, qua datur Spiritus sanctus ait, nihil aliud esse, quam operationem Dei extra seipsum circa creaturas: idemque sentire videtur de missione; cumque doceat, unamquamque personam ab alia posse donari, sic etiam putat, unamquamque ab alia, & à se ipsa posse mitti. Subdit tamen, ex sententia Augusti, nusquam legi Patrem missum fuisse ab alia persona, vel à se ipso: sed huius nullam rationem assignat. Imo ipse Augustus, qui 2. de Trinit. cap. 5. docet, filium dari à seipso, & mitti ab Spiritu sancto, nunquam reddit rationem, ob quam Spiritus sanctus non dicatur mittere Patrem, aut quare Pater non mittat seipsum. Cæterum 4. de Trinit. cap. 20. aliquam contendit rationem adducere, vt infra dicemus. Ego vero non dubito secundum hanc sententiam Magistri aperte colligi, Patrem mitti à seipso: siquidem missio nihil aliud est, quam operatio extra Deum, secundum quam nouo modo incipit esse, aut apparere persona in creatura; quinimo, si filius mittitur à Spiritu sancto, non video, cur etiam Pater mitti non possit ab eo.

Ex Bon. ad missionem non est necessaria au-
thoritas in mittente respectu missi.

2.

Secunda opinio est, Bonauent. in eadem *dist. part.* 1. *quest.* 2. & 4. vbi vt hanc sententiam Magistri defendat, affirmat, ad missionem non esse necessariam authoritatem in mittente respectu missi, sed solum processionem personæ missæ, & manifestationem eius in tempore; dicit vero processionem absolute esse necessariam, non quidem processionem à persona mittente, sed à quacunque alia. Quare, inquit, persona produciens potest à se ipsa, vel ab alia quacunque mitti, si se ipsa, vel à quacunque alia manifestetur: cumque Pater à nullo procedat, etiam si à seipso, vel ab alia persona manifestetur, neque à se ipso, nec ab alia persona mittitur. Id probat ex Augusti 4. de Trinit. cap. 20. circa medium, vbi sic ait; *Sicut natum esse, est filio à Patre esse, ita mitti est filio cognosci, quod ab illo sit*: de Spiritu sancto eadem fere verba subdit. Huius autem, quod est, cognosci filium natum esse à Patre, quæcunque persona Trinitatis est principium; ergo quæcunque habet rationem mittentis, ac proinde missio, ex sententia Augusti, erit manifestatio temporalis, qua vna persona cognoscitur ab alia procedere. Iuxta quam doctrinam dicit 2. de Trinit. c. 15. filium esse missum in mundum à Spiritu sancto, cum carnem suscepit. Probat ex illo *Moth.* 1. *Inuenta est in vero habens de Spiritu sancto.*

August.

S. Thom.

Hæc sententia dissimulari videtur S. Thom. ad art. 8. huius *quest.* cum concedit, vnā personam à quacunque alia aliquo modo posse mitti, si missio pro effectu temporali solum accipitur, non pro æterna processionem vnus ab alia. Sed disertis verbis eam amplectitur ipse in 1. *dist.* 15. *quest.* 3. art. 1. *Scotus* in 1. *dist.* 14. q. 1. *S. licet autem, Gabriel* q. 1. & *Marfil.* in 1. *quest.* 18. art. 1. 2. 3. & 4. Ratione vero sic probari potest: Persona solum dicitur in tempore mitti non ab æterno; ergo missio solum est temporalis, non æterna processio; atqui cuiusvis temporalis effectus tota Trinitas est causa; ergo & missiones cuiusque personæ.

Caictan. Ferrar.

3.

Tertia sententia est Caictani in hunc artic. & *Ferrar.* 4. contra gentes c. 23. qui docent, dupliciter vspari posse missionem; tum expresse & proprie

pro æterna processione, connotato nouo modo existendi in creatura; tum latiori significatione, pro sola manifestatione temporali. Priori modo solum potest persona procedens mitti ab ea à qua eternaliter procedit; posteriori modo potest quæcunque à quavis alia mitti, vt facit *Canar.* in *con-*
ment. art. 8. huius *quest.* sic putant filium, cum carnem sumpserit, missum ab Spiritu sancto. Probat autem ex Concilio Tolet. i. in confessione filii, vbi dicitur: *Missus tamen filius non solum à Patre, sed à Spiritu sancto esse credendus est in eo, quod per Prophe-*
tam dicitur, & nunc Deus missus me, & Spiritus eius.

CAPVT II.

Missionem solum esse æternam processionem connotato effectu temporali, verior sententia est.

Cum omnia, quæ de missione diuinitatem personarum in Scriptura & Patribus traduntur, facilius consent, si dicamus missionem solum capi priori illo modo, quem posuit Caieta, tamen nihil aliud esset, hoc sufficeret, vt eam sententiam existimaremus cæteris multo probabiliorē, quæ non solum hoc illam confirmat, sed etiam manifestata ratio, quam in hoc capite deducimus. Est igitur verior opinio, missionem esse æternam personæ processionem, connotato aliquo effectu temporali, ratione cuius persona, quæ mittitur, dicitur apparere. Sententia est S. Thom. in hoc art. qui hoc solo modo definitur missionem, de cuius ratione dicit esse processionem à mittente; & multam aliam esse in diuinitis, quam æternam. Est etiam Durand. in 1. *dist.* 15. q. 3. probatur autem primum testimonij Patrum, deinde ratione. Ex Patribus primo Hilari 9. de Trinit. col. 13. in fine, explicat illud Ioan. 16. *Quoniam à Deo exiit, exiit à Patre, & venit mundum, &c.* sic loquitur; à Patre enim in hunc mundum venit, quia à Deo exiit. Nam vt naturam suam in exitione significasse intellexeret, subiicit se à Patre venisse, & cum per id à Patre venerit, quia à Deo exiit, exiit eius à Deo absoluta naturam suam, quam paterni nominis est processio connotata. Certe nihil clarius pro nostra sententia dici potuit.

Secundò Gregorius Magnus idipsum non minus perspicue dixit hom. 26. in Euang. in illa verba, *Sicut misit me viuens Pater*; ibi enim, Postquam ostendit, verba illa intelligi posse de Christo secundum humanitatem, vt secundum illam diceretur à Patre missus, subdit; *Quamuis missi etiam iuxta naturam diuinitatis possit intelligi*: eo enim ipso à Patre filius mitti dicitur, quo à Patre generatur: nam Spiritum quoque sanctum, qui cum sit equalis Patri & Filio, non tamen incarnatus est, eisdem se filius mitti prohibet dicere: Cum venerit paracletus, quem ego mittam vobis à Patre. Si enim mitti solum incarnari deberet intelligi, Sanctus precubito Spiritus nullo modo diceretur mitti, qui nequaquam incarnatus est, sed eius missio ipsa processio est, qua de Patre procedit & filio.

Tertio Beda in lib. 2. homiliarum homil. 2. quæ est de dominicæ primæ post ascensionem, eisdem fere verbis vsus est: *Cum gratia* (inquit) *Spiritus sancti datur hominibus, processio mittitur Spiritus sanctus à Patre, & à Filio procedit, & à Patre, quia eius missio est ipsa processio.*

Denique ex eo probauimus diffinitione 147. c. 2. contra Græcos Spiritum sanctum à filio procedere, quia à filio mittitur; quod si de ratione missionis non esset ipsa processio, etiam si mitti solum esset persona procedens, non reddebat inde probaretur: nam posset persona procedens ab alia mitti.

mitti, quam ab ea, à qua procedit. Ex quibus Patrum testimonijs hoc certum est, missionem esse ipsam processionem æternam personæ: verum quia missio non est æterna, sed in tempore, rectè addiderunt S. Th. Durandus, & qui hanc sequuntur sententiam, missionem supra processionem secundam naturam addere, aliquem effectum temporalem connotatum ipso nomine missionis, quo persona incipit apparere, & nouo quodam modo esse in rebus, ad quas dicitur mitti, id quod statim magis elucidabitur.

6. Ceterum ratione quoque facile potest prædicta sententia confirmari, hoc modo. Primo quidem ratio missionis non postulat, ut is, qui mittitur, procedat substantialiter ab aliquo: id enim, quantum in omnibus, qui mittuntur reperitur; tamen non est necessarium ad rationem missionis: nam etiam si aliquis homo intelligeretur à nullo substantialiter procedere, posset nihilominus intelligi ab alio per imperiū mitti, & esset vera missio illius accedat igitur missioni vniuersum consideratæ, re missam ab aliquo secundo substantiam procedere.

Secundo non est de ratione missionis generatim, processio secundum substantiam à mittente: aliqua enim est missio ab eo, à quo res missa non procedit, ut in missione secundum imperiū. Quare, quando dicunt de ratione missionis esse, ut res missa ab aliquo secundo substantiam procedat, ut ita defendant, non posse mitti Patrem, sine fundamento id asserunt.

Tertiò de ratione missionis diuinæ personæ est, ut illa, quæ mittitur, procedat substantialiter à mittente: nec satis est, ut mitti dicatur, si ab alia persona procedat, quam ab ea, à qua mittitur: processio autem secundum substantiam, ea sola de causa est de ratione missionis in diuinis, ut missio sit exitus quidam, seu exitio, ut dixit Hilarius: alio namque modo nec potest esse exitus, nec processio, ac proinde neque missio: cum enim omnis missio sit exitus, & processio quædam eius, qui mittitur, à mittente: atque exitus debeat esse, ut dixit S. Thom. in 1. artic. aut secundum (ut cum aliquis mittitur imperio, vel consilio mittentis tantum) aut debeat esse, alio modo, & prior exitus non possit esse in diuinis, quia nulla persona exit ab alia secundum locum aut consilio, aut imperio mittentis; reliquum est, ut alio modo persona, quæ mittitur, exeat à mittente: alioqui eius missio non erit exitus: nullus autem alius modus exiundi potest esse, quam secundum originem: ergo necesse est, missionem diuinæ personæ esse exitum à mittente secundum originem.

Nec satis est, si ab alia exeat substantialiter, siquidem à dem missio est exitus missi à mittente, non ab alio: in quo originem ab alio nullo modo in sua ratione essentialiter includit, ut supra probatum est. Rectè igitur Christus ut ostenderet missionem suam à patre, dixit: *Exiui à Patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.* per illud, *exiui*, denotauit exitum & processionem, quæ est de ratione missionis; per illud, *veni*, significauit terminum, ad quem fit missio, qui, ut supra dixi, debet esse effectus connotatus, quo etiam habet, ut sit temporalis: solus enim exitus sine termino, ad quem, non esset missio.

Verum contra prædictam doctrinam obijciat aliquis, hoc modo: Persona, quæ mittitur, non

incipit esse nouo modo in creatura, ex vi suæ processionis, sed ratione effectus, quem tota Trinitas operatur: ergo processio secundum originem non potest esse de ratione missionis. Respondetur, affectus temporalis non omnino per accidens coniungitur, & quasi comitatur ipsam originem: nam quemadmodum persona, quæ ab alia procedit, ab ea accipit naturam: sic etiam ab ea accipit potentiam, secundum quam exterius operatur effectum, & ratione cuius incipit esse nouo modo in creatura: ergo cum à persona producente exeat, & ab ea habeat operationem in creatura, merito eius origo, connotato effectui illo temporali, dicitur missio.

CAPUT III.

Corollaria præcedentis opinionis.

EX hac opinione, tanquam ex principio vniuerso multa scitu digna, Scripturæ & Patribus consona deduci possunt. Primum est, quantum omnes personæ dicantur venire ad creaturam, ratione non effectus in ipsa producti, iuxta illud *Ad eum venimus*, &c. Sola tamen persona, quæ procedit, dicitur mitti, quia sola dicitur exire: exitus autem est de ratione missionis, atque hinc constat, quare ut ait S. Tho. artic. 4. nunquam pater, nec in Scriptura, nec in sanctis Patribus dicitur missus, quia si licet non procedit.

Secundo colligitur, quare missio simpliciter dicatur temporalis, ut rectè docuit Doctor sac. eius artic. 2. quia licet de ratione illius sit processio & hæc sit æterna, ea tamen sola non completur in ratione missionis, sed addi debet affectus temporalis ex parte termini, ad quem: ut autem aliquid dicatur temporale, satis est, ut secundum aliquid sui temporale sit, sicut rectè notauit Durand. in 1. distinct. 14. q. 1. num. 7. contra vero ut dicatur æternum, quodlibet sui æternum esse debet: nam si anima esset æterna, & in tempore vniueretur corpori, homo esset temporalis.

Tertiò fit, ut processio temporalis, & æternæ non sint due processionis, sed vna & eadem, sola diuersitate constituta penes effectum, quem temporalis connotat: æterna enim processio est de ratione temporalis. Ita docuit Durand. dist. illa 14. q. 2. & quod mirandum est Bonavent. in ead. dist. artic. 1. q. 2. etiam existimat, non esse duas processionis æternam & temporalem, cum tamen ipse aliter definiat temporalem, quam Durandus, ne videatur docere de ratione illius esse æternam.

Quartò ex dictis consequitur, posse vnam personam mitti sine alia. Nam cum vna persona procedens sola incipit manifestari sine alia, illa sola dicitur mitti, ut filius in incarnatione, Spiritus S. in columba, & in figura linguarum, &c. quia peculiari modo tunc incipit esse vna persona in creatura, quo non est alia, vel terminando, ut in humanitate: vel apparendo ut in columba, & alijs. per effectus autem gratiæ, quibus Trinitas incipit esse nouo modo in creatura, non mittitur vna persona sine alia: quia vna sine alia non incipit esse nouo modo in illa, etiam secundum manifestationem: dicitur tam ex tota illa Trinitate, tunc simul mitti filius & Spiritus S. quia cum sint personæ procedentes, & nouo modo incipiunt esse in creatura, nihil illis deest, quo minus mittantur: pater autem non mittitur, quia à nullo exit, sed cum Fi-